

Mandat for offentlig utvalg om folkehøgskolene

Bakgrunn og utfordringer

Regjeringen mener at folkehøgskoler er en viktig del av mangfoldet i utdanningstilbudet. For mange unge mennesker utgjør et år på folkehøgskole en viktig og annerledes erfaring i tiden mellom videregående opplæring og videre utdanning eller arbeidsliv. Staten bruker om lag 1 mrd. kroner på tilskudd til folkehøgskoler i året og mer enn en av ti ungdommer tar et år på en av landets 80 folkehøgskoler. Folkehøgskolen tilbyr et bredt spekter av kurs på ulike fagområder, og skolene er eksamensfrie. Ved siden av læringen er også den sosiale dimensjonen en viktig del av folkehøgskoleåret. Til tross for at folkehøgskolene spiller en viktig rolle i utdanningstilbudet vårt, har vi lite systematisert kunnskap om innholdet og kvaliteten i folkehøgskolene og elevene som går der.

Folkehøgskoleloven har en vid formålsparagraf om å fremme folkeopplysning og allmenndannelse. Dette henger sammen med tradisjonen til folkehøgskolene om å være en skole for hele mennesket, hvor man skulle lære både av, om og for livet. Det er ikke gjort større endringer i folkehøgskolepolitikken på lang tid. Førrige NOU om folkehøgskoler, NOU 2001: 16 *Frihet til mangfold – om folkehøgskolenes rammevilkår*, ble lagt fram for 20 år siden.

Folkehøgskolesektoren har de siste årene jevnlig uttrykt et ønske om å bidra til å løse ulike samfunnsutfordringer, som for eksempel å bidra til økt gjennomføring i videregående opplæring og høyere utdanning, og å bidra til integrering. Det er behov for en større diskusjon av hva samfunnsoppdraget til folkehøgskolene skal være og hvilken plass folkehøgskolene skal ha i utdanningssamfunnet.

Det er også behov for en gjennomgang av de økonomiske og juridiske rammevilkårene for folkehøgskolene. Det er et særlig behov for en helhetlig vurdering av godkjenningsordningen. De siste årene har det vært en økning i antall søknader om godkjenning av nye folkehøgskoler. De fleste søknadene fyller lovens formelle vilkår for godkjenning, og prioriteringen mellom søkerne beror dermed i dag på en bred skjønnsmessig vurdering.

Regjeringen vil at folkehøgskolene skal gi et tilbud med god kvalitet. Folkehøgskolenes faglige frihet og brede samfunnsoppdrag er et kjennetegn ved skoleslaget. Loven stiller krav om prosedyrer for selvevaluering og kvalitetsutvikling, men det er i liten grad presisert om dette også skal omfatte den faglige kvaliteten ved kursene. Det er behov for en vurdering av hva som kjennetegner god faglig kvalitet i folkehøgskolene og hvordan kvaliteten kan videreutvikles og opprettholdes.

Problemstillingene utvalget skal vurdere

Gjennom en bred gjennomgang av folkehøgskolesektoren skal utvalget utrede folkehøgskolenes rolle i utdanningssystemet og vurdere hvilke rammebetingelser som kan bidra til at folkehøgskolene fyller denne rollen. Utvalget skal særlig vurdere følgende:

- hva som bør være folkehøgskolenes samfunnsoppdrag, herunder hvordan skolene kan bidra til å løse konkrete samfunnsutfordringer
- hva som kjennetegner god faglig kvalitet i folkehøgskolene
- hvordan man kan videreutvikle og sikre den faglige kvaliteten ved folkehøgskolene
- behovet for kunnskap om folkehøgskolene, utdanningene og elevene som går der og hvordan man kan sikre et oppdatert kunnskapsgrunnlag framover
- økonomiske og juridiske rammevilkår for folkehøgskolene, herunder systemet for godkjenning av nye skoler

Føringer for arbeidet

Det skal ligge til grunn for arbeidet at folkehøgskolene fortsatt skal være et supplement til det formelle utdanningssystemet. Folkehøgskolene skal være et tilbud som hovedsakelig retter seg mot unge voksne. Langkurs med obligatorisk internat skal utgjøre skolenes kjernevirksomhet. Som hovedregel skal folkehøgskolene fortsatt være eksamensfrie.

Alle vurderinger skal begrunnes, og økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser av utvalgets forslag skal utredes i samsvar med utredningsinstruksen. Utvalget skal vurdere om forslag kan gjennomføres innenfor gjeldende budsjetttramme. Det skal legges til grunn at tilskuddsordningen for folkehøgskolene er budsjettstyrt.

Utvalget kan ta opp spørsmål om tolkning eller avgrensning av mandatet med Kunnskapsdepartementet. Departementet kan supplere mandatet ved behov. Utvalget må legge til rette for innspill fra og dialog med berørte aktører.

Utvalget skal avgi utredningen i form av en NOU. Utvalget skal levere innstillingen innen 1. oktober 2022.